KOHTUJURISTI ETTEPANEK

JULIANE KOKOTT

esitatud 14. detsembril 2006 [1]

I. Sissejuhatus

1. Käesolevas eelotsusetaotluses tõstatatakse küsimus, kas EÜ artiklitega 28 ja 30 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. juuni 1994. aasta direktiiviga 94/25/EÜ väikelaevu käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta [2] (edaspidi „direktiiv 94/25") on vastuolus Rootsi õigusnorm, mis reguleerib jettide kasutamist. Seega ajendab see alustama arutelu selle üle, mil määral tuleb toodete kasutamist piiravaid liikmesriikide õigusnorme hinnata EÜ artiklile 28 tuginedes.

2. Põhikohtuasja ese on kahe süüdistatava karistatavuse küsimus, kellele heidetakse ette Rootsi määruse förordning 1993:1053 om användning av vattenskoter (määrus 1993:1053 jettide kasutamise kohta, edaspidi „Rootsi määrus") [3] rikkumist. Nimetatud määruse kohaselt on jettide kasutamine väljaspool avalikke laevatatavaid veeteid ja veekogusid, kus kohalik omavalitsus on jettide kasutamist lubanud, keelatud ja karistatav rahatrahviga.

3. Lisaks sellele annab käesolev eelotsusetaotlus aluse tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/34/EÜ, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest teatamise kord [4] (edaspidi „direktiiv 98/34").

II. Õiguslik raamistik

A. *Ühenduse õigus*

4. Direktiivi 94/25 kohaldamisala hõlmas esmalt üksnes väikelaevu. Direktii-

1 – Algkeel: saksa.

2 – EÜT L 164, lk 15; ELT eriväljaanne 13/13, lk 196, muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. juuni 2003. aasta direktiiviga 2003/44/EÜ, millega muudetakse direktiivi 94/25/EÜ väikelaevu käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (ELT L 214, lk 18; ELT eriväljaanne 13/31, lk 409).

3 – Määrus 1993:1053, jõustunud 15. juulil 2004.

4 – EÜT L 204, lk 37; ELT eriväljaanne 13/20, lk 337, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiviga 98/48/EÜ (EÜT L 217, lk 18; ELT eriväljaanne 13/21, lk 8).

viga 2003/44/EÜ laiendati direktiivi kohaldamisala ka jettidele.

5. Direktiivi 94/25 artikli 2 lõige 2 sätestab:

„Käesoleva direktiivi sätted ei tohi takistada liikmesriikidel kooskõlas asutamislepinguga vastu võtta teatud vetel navigeerimist puudutavaid sätteid seoses keskkonnakaitsealaste ja veeteede struktuuri kaitsmise eesmärkidega ning ohutuse tagamisega veeteedel, seda eeldusel, et see ei nõua käesolevale direktiivile vastava veesõiduki modifitseerimist".

6. Direktiivi 94/25 artikli 4 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid ei keela, piira ega takista selliste artikli 1 lõikes 1 osutatud toodete turuletoomist ja/või kasutuselevõtmist oma territooriumil, mis kannavad IV lisas osutatud CE-märgist näitamaks nende vastavust kõigile käesoleva direktiivi sätetele, sealhulgas II peatükis sätestatud vastavusmenetlustele.."

7. Direktiivi 98/34 artikkel 1 sätestab:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

4. *muud nõuded* – nõuded, mis ei ole tehniline spetsifikatsioon ja mis esitatakse tootele eelkõige tarbijate või keskkonna kaitsmise eesmärgil ning mis mõjutavad tema elutsüklit pärast turuleviimist, nagu kasutamise, ringlussevõtu, taaskasutamise või kõrvaldamise tingimused, kui need võivad oluliselt mõjutada toote koostist, olemust või turustamist;

[…]

11. *tehnilised eeskirjad* – tehnilised spetsifikatsioonid ja muud nõuded või teenuseid puudutavad eeskirjad, sealhulgas vastavad haldusnormid, mille järgimine

turustamisel, teenuste pakkumisel, teenusepakkuja asutamisel või teenuste kasutamisel liikmesriigis või selle põhiosas on *de jure* või *de facto* kohustuslik, samuti liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis keelavad toote valmistamise, impordi, turustamise, kasutamise või keelavad teenuste pakkumise või kasutamise või teenusepakkuja asutamise, välja arvatud need normid, mis on sätestatud artiklis 10.

[…]".

8. Direktiivi 98/34 artikli 8 lõike 1 esimene lõik näeb ette, et piiramata artikli 10 kohaldamist, edastavad liikmesriigid viivitamata komisjonile kõik tehniliste eeskirjade eelnõud.

9. Artikli 8 lõike 1 kolmanda lõigu kohaselt edastavad liikmesriigid eelnõu eespool nimetatud tingimustel uuesti, kui nad teevad sellesse muudatusi, mis oluliselt muudavad eelnõu reguleerimisala, lühendavad algselt planeeritud rakendamise ajakava, lisavad spetsifikatsioone või nõudeid või teevad viimati nimetatuid rangemaks.

10. Artikli 9 lõike 2 kolmanda lõigu kohaselt teatab asjaomane liikmesriik komisjonile meetmetest, mille võtmist ta nende üksikasjalike arvamuste tõttu kavandab. Komisjon avaldab selle kohta oma arvamust.

11. Artikli 10 lõige 1 näeb ette eri juhud, mil liikmesriigid teatamiskohustusest vabastatakse.

B. *Siseriiklik õigus*

12. Rootsi määrus (förordning 1993:1053 om användning av vattenskoter) jõustus käesoleva asja aluseks olevas redaktsioonis 15. juulil 2004.

13. Rootsi määruse tähenduses on jetid alla 4 m pikkused veesõidukid, mis kasutavad sisepõlemismootorit, mille peamine liikuma-

paneva jõu allikas on turbiin ning mis on kavandatud juhitavaks kas ühe või mitme selle kerel istuva, seisva või põlvitava isiku poolt.

14. Määruse artikli 2 kohaselt võib jette kasutada ainult avalikel laevatatavatel veeteedel ning artikli 3 esimeses lõigus osutatud veekogudel.

15. Määruse artikkel 3 sätestab:

„Länsstyrelsen (läänivalitsus) võib läänisiseselt kindlaks määrata need väljaspool avalikke laevatatavaid veeteesid asuvad veekogud, kus on jettide kasutamine lubatud. Sellega seoses on länsstyrelsenil kohustus võtta õigusnormid vastu osas, mis puudutab:

1) suure inimtegevusega veekogusid, mille puhul jettide kasutamisest tulenev lisamüra ja muu saastus ei häiri oluliselt avalikkust või keskkonda,

2) veekogusid, mis ei asu elamurajoonide või suvilarajoonide läheduses ning mis on looduskeskkonna- ja kultuurikeskkonna kaitse, bioloogilise mitmekesisuse, välitegevuste või sportlikel või kaubanduseesmärkidel toimuva kalapüügi seisukohast vähetähtsad, ja

3) teisi veekogusid, kus jettide kasutamisest tulenev müra ning muu saastus ei häiri avalikkust ning kus sellest ei tulene floora või fauna olulise kahjustamise või nakkushaiguste leviku soodustamise ohtu.

Samuti võib länsstyrelsen piirata jettide kasutamist avalike laevatatavate veeteede teatavail osadel, kui see on vajalik sellise saastuse või kahjustamise ohu ennetamiseks, millele on osutatud esimese lõigu punktis 3. Ta võib reguleerida avalikele laevatatavatele veeteedele ligipääsu ja neilt väljapääsu."

16. Vastavalt siseriikliku määruse artiklile 5 karistatakse rahatrahviga kõiki isikuid, kes juhivad jette artikleid 2 või 3 või artikli 3 alusel vastu võetud sätteid rikkudes.

17. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmetel määrab Sjöfartsverket (veeteede amet) kindlaks avalikud laevatatavad veeteed ja avaldab asjaomase teabe oma teatajas. Avalikud laevatatavad veeteed märgitakse merekaartidele. Veetee kuulutatakse avalikuks laevatatavaks veeteeks, kui veetee on olulise tähtsusega avaliku transpordi seisukohast ja kui veetee on olulise tähtsusega tööstusliku kalapüügi seisukohast või kui veetee on olulise tähtsusega väikelaevade liikluse seisukohast ja kui avalikuks laevatatavaks veeteeks kuulutamine on vajalik ohutuse tagamiseks veeteel.

III. Asjaolud ja menetlus põhikohtuasjas

18. Rootsi prokurör esitas P. Mickelssoni ja J. Roosi vastu (edaspidi „põhikohtuasja süüdistatavad") Luleå Tingsrättis [5] süüdistuse. Ta heidab süüdistatavatele ette, et nad juhtisid 8. augustil 2004 jette veekogudel, kus jettide kasutamine oli Rootsi määruse kohaselt keelatud. Kõnealuste veekogude puhul ei olnud tegemist avalike laevatatavate veeteedega, kus jettidega sõitmine on Rootsi määruse kohaselt lubatud, samuti ei olnud pädev kohalik omavalitsus andnud Rootsi määruse artiklist 3 tulenevalt luba jettide kasutamiseks kõnealustel veekogudel; nimetatud asjaolusid ei vaidlustatud.

19. Kaitseargumendina tuginevad põhikohtuasja süüdistatavad põhiliselt sellele, et Rootsi määrus rikub EÜ artikleid 28 ja 30, direktiivi 94/25 ja direktiivi 98/34 ning on seetõttu ühenduse õigusega vastuolus.

IV. Eelotsusetaotlus ja menetlus Euroopa Kohtus

20. Luleå Tingsrätt peatas 21. märtsi 2005. aasta määrusega menetluse ja esitas Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1 a) Kas sellised siseriiklikud õigusnormid, mis sarnaselt Rootsi määruses ettenähtuga keelavad jettide kasutamise mujal kui avalikel laevatatavatel veeteedel ja veekogudel, kus kohalik omavalitsus on jettide kasutamist lubanud, on vastuolus EÜ artiklitega 28–30?

5 – Edaspidi ka „eelotsusetaotluse esitanud kohus".

1 b) Kui see nii ei ole, siis kas EÜ artiklid 28–30 takistavad liikmesriiki kohaldamast selliseid õigusnorme, millega keelatakse jettide kasutamine ka veekogudel, mille osas kohalikud omavalitsused ei ole veel otsustanud, kas seal tuleb jettide kasutamist lubada või mitte?

2. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. juuni 2003. aasta direktiiviga 2003/44/EÜ, millega muudetakse direktiivi 94/25/EÜ väikelaevu käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta, on vastuolus ülalmainitud normide taolised, jettide kasutamist keelavad siseriiklikud õigusnormid?"

21. Euroopa Kohtu menetluses esitasid põhikohtuasja süüdistatavad – Rootsi, Norra ja Austria valitsus – ning komisjon kirjalikud ja suulised märkused. Saksa valitsus esitas kirjalikud märkused.

V. Õiguslik hinnang

22. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud küsimustele tuleb vastata vastupidises järjekorras; alustada tuleb direktiivi 94/25 analüüsimisest. Kui nimelt peaks ilmnema, et direktiiv sisaldab jettide kasutamist reguleerivat lõplikku normi, oleks direktiivi kohaldamisalas EÜ artikli 28 kontrollimise raames EÜ artikli 30 kohane liikmesriigi ühepoolsete meetmete õigustamine välistatud. [6]

A. *Direktiivi 94/25 tõlgendamine*

1. Direktiivi 94/25 ajaline kohaldatavus

23. Põhikohtuasja süüdistatavad tuletavad direktiivist jettide piiramatu kasutamise õiguse ning peavad seetõttu sellega vastolus olevat Rootsi siseriiklikku õigusnormi kohaldamatuks. Kontrollida tuleb aga, kas direktiiv on selles osas ajaliselt üldse kohaldatav.

6 – Vt 23. mai 1996. aasta otsus kohtuasjas C-5/94: Hedley Lomas (EKL 1996, lk I-2553, punkt 19); 13. detsembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-324/99: DaimlerChrysler (EKL 2001, lk I-9897, punkt 32) ja 11. detsembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-322/01: Deutscher Apothekerverband (EKL 2003, lk I-14887, punkt 64).

24. Direktiivi 94/25 kohaldatakse jettidele nimelt alles alates selle muutmisest direktiiviga 2003/44/EÜ. Direktiivi artikli 3 lõike 1 kohaselt tuli direktiiv üle võtta 30. juuniks 2004, ülevõtmiseks vajalikke õigusnorme pidid aga liikmesriigid kohaldama alles 1. jaanuarist 2005 (edaspidi „kohaldamistähtaeg"). Põhikohtuasja aluseks olevad teod toimusid aga 8. augustil 2004, seega pärast ülevõtmistähtaja lõppemist, kuid enne kohaldamistähtaja möödumist. Kui siseriiklik kohus lähtub karistatavuse hindamisel teo toimepaneku ajast, tekib seoses sellega probleem, et direktiivi kohaldamistähtaeg ei olnud sel ajal veel lõppenud. Tuleb analüüsida, kas kõnealune asjaolu ei luba süüdistataval direktiivile tugineda.

25. Direktiiv ei ole enne selle ülevõtmiseks ettenähtud tähtaja lõppemist vahetult kohaldatav. [7] See peab analoogiliselt kehtima ka kohaldamistähtaja suhtes. Direktiivi ajalise kohaldatavuse põhjendamiseks tuginevad süüdistatavad Euroopa Kohtu praktikale, mille kohaselt peavad liikmesriigid ülevõtmiseks ettenähtud tähtaja jooksul hoiduma kehtestamast õigusnorme, mis võivad direktiivis sätestatud eesmärgi saavutamist tõsiselt kahjustada. [8] Ka sellest ei saa aga teha järeldust, et direktiiv on vahetult kohaldatav. [9]

26. Ühenduse õiguses sätestatud leebema karistusseaduse tagasiulatuva kohaldamise põhimõttest [10] tuleneb aga, et süüdistatav võib tugineda sellele, et direktiivi kohaselt ei ole tema tegu karistatav või on kergemini karistatav, ka siis, kui direktiivi ülevõtmiseks või kohaldamiseks ettenähtud tähtaeg on lõppenud kohtuistungi toimumise ajaks, kuid ei ole möödunud teo toimepanemise ajaks. Leebema karistusseaduse tagasiulatuva kohaldamise põhjus on kaalutlus, et kohtualust ei pea karistama käitumise eest, mis seadusandja muutunud seisukoha kohaselt ei ole kohtuistungi toimumise ajal enam karistatav. [11] Kui direktiivi säte on kohtuistungi toimumise ajal karistuse rakendamisega vastuolus, peab süüdistatav saama seega tugineda ühenduse seadusandja hinnangutele, mille kohaselt ei ole asjaomane tegu karistatav, seda isegi siis, kui direktiivi kohaldamiseks või ülevõtmiseks ettenähtud tähtaeg ei olnud teo toimepanemise ajal veel möödunud. See ei tähenda ka loobumist põhimõttest, et direktiivi säte ei saa direktiivi

7 – Vt 3. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-316/93: Vaneetveld (EKL 1994, lk I-763, punkt 16) ja 14. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-348/98: Mendes Ferreira (EKL 2000, lk I-6711, punkt 33). Tulenevalt 22. novembri 2005. aasta otsusest kohtuasjas C-144/04: Mangold (EKL 2005, lk I-9981, punkt 78) näib asi olevat teisiti juhul, kui direktiivi sätte taga on ühenduse õiguse üldpõhimõte. Direktiiviga kooskõlas oleva tõlgendamise kohta vt 4. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-212/04: Adeneler (EKL 2006, lk I-6057, punkt 123 jj).

8 – Vt 18. detsembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-129/96: Inter-Environnement Wallonie (EKL 1997, lk I-7411, punkt 45); 8. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-14/02: ATRAL (EKL 2003, lk I-4431, punkt 58) ja 14. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-138/05: Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie (EKL 2006, lk I-8339, punkt 42).

9 – Vt 5. veebruari 2004. aasta otsus kohtuasjas C-157/02: Rieser Internationale Transporte (EKL 2004, lk I-1477, punkt 69).

10 – Vt selle põhimõtte olemasolu kohta ühenduse õiguses 3. mai 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-387/02, C-391/02 ja C-403/02: Berlusconi jt (EKL 2005, lk I-3565, punkt 69).

11 – Vt selle kohta minu 10. juuni 2004. aasta ettepanek kohtuasjas C-457/02: Niselli (EKL 2004, lk I-10853, ettepaneku punkt 69 jj) ja 14. oktoobri 2004. aasta ettepanek liidetud kohtuasjades C-387/02, C-391/02 ja C-403/02: Berlusconi jt (EKL 2005, lk I-3565, ettepaneku punkt 155 jj).

ülevõtmiseks või kohaldamiseks ettenähtud tähtaja jooksul olla vahetult kohaldatav. Süüdistatav saab nimelt direktiivi soodsamatest hinnangutest tagasiulatuvalt kasu vaid kohtuistungi toimumise ajal.

27. Eespool öeldut arvestades tuleb järgnevalt seega kontrollida, kas direktiiviga 94/25 on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis sätestab keskkonnakaitse kaalutlustel üldise keelu kasutada jette väljaspool avalikke laevatatavaid veeteid ja annab lisaks sellele loa kasutada jette üksnes veekogudel, mille kohalik omavalitsus on jettide kasutamiseks kindlaks määranud.

2. Direktiivi 94/25 sisu

28. Menetluses osalevate valitsuste hinnangul reguleerib direktiiv 94/25 ainult jettidele esitatavaid tehnilisi nõudeid, kuid ei reguleeri nende kasutamist. Seega ei keela direktiiv liikmesriikidel kehtestada piiranguid jettide kasutamiseks. Põhikohtuasja süüdistatavad tõlgendavad direktiivi 94/25 seevastu nii, et sellega on vastuolus jettide kasutamise mis tahes piirang, kui jetid vastavad direktiivis 94/25 sätestatud tehnilistele nõuetele. Seejuures tuginevad nad direktiivi artikli 4 lõikele 1. Selle kohaselt ei keela, piira ega takista liikmesriigid oma territooriumil niisuguste jettide turule toomist ega kasutuselevõttu, mis vastavad direktiivis sätestatud nõuetele. Seega tekib küsimus, kas liikmesriigi õigusnorm, mis piirab jettide kasutamise võimalusi, kujutab endast lubamatut piirangut direktiivi artikli 4 lõike 1 tähenduses.

29. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb ühenduse õigusnormi tõlgendamisel üheaegselt arvesse võtta nii selle sõnastust, konteksti kui eesmärke. [12]

30. Mõiste „kasutuselevõtt" olemuslik tähendus ei luba mõistega hõlmata mis tahes kasutamist. Seadme kasutamine laias tähenduses toimub ajaliselt pärast lihtsat kasutuselevõttu ja nende kahe protsessi vahel tuleb teha vahet. Üldise keelekasutuse kohaselt hõlmavad kasutuselevõtuga seotud normid eeskätt selliseid sätteid, mille esemeks on kasutusele võetavale seadmele esitatavad nõuded ja mis seega tegelevad seadme omadustega, samal ajal kui kasutamist reguleerivad sätted puudutavad juba kasutuselevõetud seadme kasutamist, st selle kasutamise viisi. Kasutuselevõttu ja kasutamist reguleerivate normide esemed on seega üksteisest selgelt eristatavad. Asjaoluga, et ühenduse

12 – Vt nt hilisemast kohtupraktikast 8. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-280/04: Jyske Finans (EKL 2005, lk I-10683, punkt 34) ja 9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-323/03: komisjon *vs.* Hispaania (EKL 2006, lk I-2161, punkt 32).

seadusandja kasutab direktiivi artikli 4 lõikes 1 vaid kasutuselevõtu mõistet, on vastuolus normi selline tõlgendamine, mille kohaselt hõlmab keeld ka liikmesriikide kehtestatud kasutuspiiranguid.

31. Seda järeldust kinnitab direktiivi 94/25 artikli 2 lõige 2, millele viitavad õigustatult ka menetluses osalevad valitsused. Artikli 2 lõige 2 sätestab nimelt, et „direktiivi sätted ei tohi takistada liikmesriikidel kooskõlas asutamislepinguga vastu võtta teatud vetel navigeerimist puudutavaid sätteid seoses keskkonnakaitsealaste ja veeteede struktuuri kaitsmise eesmärkidega ning ohutuse tagamisega veeteedel, seda eeldusel, et see ei nõua käesolevale direktiivile vastava veesõiduki modifitseerimist".

32. Navigeerimist puudutavate sätete all peetakse seejuures lisaks liiklemist reguleerivatele eeskirjadele kahtlemata silmas ka kasutuspiiranguid, kuna meresõidus – nagu ka tänavaliikluses – kujutavad piirangute eri vormid, mis ulatuvad teatud liiklusvahendite kasutamise välistamiseni, klassikalisi ohjamisvahendeid. Nende hulka kuuluvad seega nii veesõiduki kasutamise viisi reguleerivad sätted kui ka selle kasutamise kohta reguleerivad sätted. Olenemata sellest, et artikli 2 lõige 2 räägib selles osas vaid „teatud" vetel navigeerimist puudutavatest sätetest, ilmneb kõnealusest sättest igal juhul, et direktiiv ei ühtlusta kasutamist reguleerivaid norme.

33. Seda, et direktiiviga 94/25 reguleeritakse vaid tehnilisi nõudeid, mitte kasutamist, rõhutab ka teleoloogiline tõlgendus.

34. Nii sätestab direktiivi põhjendus 12 sõnaselgelt, et direktiiv ei sisalda sätteid, millega piiratakse väikelaevade kasutamist pärast nende kasutuselevõttu. Teistest põhjendustest tuleneb, et direktiiviga taotletakse vaid eesmärki kõrvaldada erinevatest tehnilistest nõuetest tulenevad kaubandustõkked, ühtlustades väikelaevadele ja jettidele esitatavad tehnilised nõuded. [13]

35. Ka direktiivi vastuvõtmisega seotud õigusloomematerjalid kinnitavad, et direktiivi 94/25 esemeks ei olnud mitte jettide kasutamise reguleerimine, vaid üksnes jettidele esitatavate tehniliste nõuete ühtlustamine. [14] Nõukogu ühises seisukohas direktiivi 94/25 muutmise kohta on märgitud, et ka pärast direktiivi muutmist on liikmesriikidel võimalus kehtestada teatud tüüpi väikelaevade kasutamise suhtes rangemaid norme. [15] Nende kasutamise konkreetsemad piirangud

13 – Vt direktiivi 94/25/EÜ põhjendused 2, 3 ja 5.

14 – Vt 21. jaanuari 1992. aasta otsus kohtuasjas C-310/90: Egle (EKL 1992, lk I-177, punkt 12) seoses õigusakti vastuvõtmisega seotud õigusloomematerjalide kaasamisega teiste tõlgendusmeetodite kaudu saadud tõlgendustulemuse kinnitamiseks.

15 – Nõukogu 22. aprilli 2002. aasta ühine seisukoht (EÜ) nr 40/2002, kinnitatud vastavalt EÜ asutamislepingu artiklis 251 sätestatud menetlusele, seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi vastuvõtmisega, millega muudetakse direktiivi 94/25/EÜ väikelaevu käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT C 170 E, lk 1 (16)).

tuleb subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt kehtestada liikmesriigi tasandil. [16]

36. Direktiivi 94/25 igakülgsest tõlgendamisest ilmneb seega, et direktiiviga taheti ühtlustada üksnes tehnilisi nõudeid, mitte aga väikelaevade ja jettide kasutamist. [17]

3. Vahekokkuvõte

37. Kokkuvõtvalt tuleb seega märkida:

Direktiiviga 94/25 ei ole vastuolus keskkonnakaitse kaalutlustel jettide kasutamist keelavad siseriiklikud õigusnormid, eeldusel et need ei riku EÜ asutamislepingu sätteid, eeskätt EÜ artiklit 28. Järgnevalt tuleb seetõttu uurida, kas selline siseriiklik õigusnorm nagu Rootsi määrus on vastuolus EÜ artiklitega 28 ja 30.

16 – Eespool 15. joonealuses märkuses viidatud ühine seisukoht, lk 19.

17 – Vt selles tähenduses ka 13. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-83/05: Voigt (EKL 2006, lk I-6799, punkt 17 jj).

B. *EÜ artiklite 28 ja 30 tõlgendamine*

1. EÜ artikkel 28 – samaväärse toimega meede

38. EÜ artikkel 28 keelab liikmesriikidevahelised koguselised impordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed.

39. Komisjoni hinnangul on Rootsi määruses sisalduvate kasutuspiirangute puhul tegemist samaväärse toimega meetmetega.

a) Dassonville'i vormel

40. Vastavalt määratlusele, mille Euroopa Kohus töötas välja kohtuasjas Dassonville, loetakse koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmeks iga meedet, mis võib otse või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada ühendusesisest kaubandust. [18]

18 – Vt 11. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 8/74: Dassonville (EKL 1974, lk 837, punkt 5); 24. novembri 1993. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-267/91 ja C-268/91: Keck ja Mithouard (EKL 1993, lk I-6097, punkt 11) ja 14. septembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-158/04 ja C-159/04: Alfa Vita Vassilopoulos (EKL 2006, lk I-8135, punkt 15).

41. Vastavalt süüdistatavate selgitustele, millega Rootsi valitsus aga ei nõustunud, tõi Rootsi uue määrusega kehtestatud jettide kasutamise piirang kaasa jettide müügikäibe vähenemise enam kui 90%. Sellest tulenevalt mõjutaks Rootsi määrus liikmesriikidevahelist kaubandust kaudselt ja *tegelikult*. Dassonville'i vormeli kohaselt piisaks aga samaväärse toimega meetmeks klassifitseerimiseks ka *potentsiaalsest* mõjutamisest. Igatahes ei ole sugugi võimatu, et liikmesriigi õigusnorm, millega piiratakse veekogude arvu, kus on jettide kasutamine lubatud, mõjutab ostjate huvi kõnealuse toote vastu ja toob seega kaasa müügikäibe vähenemise ja seega ka teistest liikmesriikidest pärit toodete müügi vähenemise. Selline liikmesriigi õigusnorm võib seega liikmesriikidevahelist kaubandust vähemalt potentsiaalselt mõjutada. Sellest tulenevalt oleks Rootsi määrus samaväärse toimega meede.

43. Seetõttu kerkib küsimus, mille Euroopa Kohus – kuigi teistel asjaoludel – tõstatas ka kohtuasjas Keck tehtud otsuses, ja nimelt see, kas iga meedet, mis potentsiaalselt mõjutab ka teistest liikmesriikidest pärit toodete müügimahtu, võib käsitada samaväärse toimega meetmena. [19]

44. See, et nimetatud küsimus on eriti terav seoses kasutamistingimustega, st seoses liikmesriikide normidega, mis reguleerivad toodete kasutamise viisi ja kohta, saab selgeks paari näite najal.

b) Keck'i kriteeriumide ülekandmine kasutamistingimustele

42. Dassonville'i vormeli ulatusest tuleneb aga, et lõpuks on iga siseriiklik õigusnorm, millega piiratakse toote kasutamist, samaväärse toimega meede, mis vajab õigustamist.

45. Nii oleks näiteks ka keeld sõita džiibiga metsas väljaspool maanteid või maanteedel kehtestatud kiirusepiirangud samaväärse toimega meede. Nimelt saaks ka nende kasutuspiirangute puhul esitada argumendi, et nende tõttu võivad inimesed jätta džiibi või eriti kiire auto ostmata, sest nad ei saa neid kasutada nii, nagu nad sooviksid, ja seega takistaks kasutuspiirang potentsiaalselt liikmesriikidevahelist kaubandust.

19 – Vt eespool 18. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Keck ja Mithouard, punkt 13.

46. Selleks et piirata EÜ artikli 28 kohaldamisala, mis oli Dassonville'i vormeli kohaldamise ajal lai, on Euroopa Kohus seni püüdnud jätta EÜ artikli 28 kohaldamisala laiendamata nendele liikmesriigi meetmetele, mille tagajärjed kaubandusele on liiga ebamäärased ja kaudsed. [20] Nende kriteeriumide vastu räägib aga asjaolu, et neid on raske täpsustada ja seega ei aita need kaasa õiguskindluse tagamisele.

47. Selle asemel teen ettepaneku jätta kasutamistingimused analoogiliselt müügitingimustele EÜ artikli 28 kohaldamisalast põhimõtteliselt välja, eeldusel et tingimus, mille Euroopa Kohus kehtestas kohtuasjas Keck ja Mithouard, on täidetud.

48. Kohtuotsuses Keck ja Mithouard tuvastas Euroopa Kohus, et ettevõtjad tuginevad üha sagedamini EÜ artiklile 28, et vaidlustada mis tahes ettekirjutusi, mis kitsendavad nende *kauplemisvabadust*, seda isegi siis, kui need ettekirjutused ei ole suunatud teistest liikmesriikidest pärit kaupadele. [21] Kasutamistingimuste raames võib aga nüüd koguni ette tulla, et üksikisikud tuginevad EÜ artiklile 28, et vaidlustada liikmesriikide õigusnorme, mis kitsendavad kõigest nende *üldist tegevusvabadust*.

49. Seoses *müügitingimustega* tuvastas Euroopa Kohus kohtuotsuses Keck ja Mithouard, et asjaomaste siseriiklike meetmete kohaldamine teistest liikmesriikidest pärit toodetele ei takista liikmesriikidevahelist kaubandust Dassonville'i vormeli tähenduses otse või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt tingimusel, et neid kohaldatakse kõikidele asjaomastele ettevõtjatele, kes tegutsevad riigi territooriumil, ning et need mõjutavad õiguslikult ja faktiliselt ühtemoodi kodumaiste ja teistest liikmesriigist pärit toodete turustamist. [22] Kecki erand ei hõlma aga nn *tootega seotud norme*, mis puudutavad toodete tunnuseid. [23] Kohtuotsuse Keck ja Mithouard alus oli keeld müüa kaupu sisseostuhinnast odavama hinnaga. Tuginedes kõnealusele otsusele, liigitas Euroopa Kohus näiteks keelu tegeleda müügitegevusega pühapäeval ning keelu, mis keelas müüa sigarette teistel kui asjaomase loa saanud jaekaupmeestel, müügitingimusi reguleerivateks säteteks. [24]

50. Kõnealune kohtupraktika toob kaasa tagajärje, et liikmesriigi õigusnorm, mis vastab müügitingimuse kriteeriumile, ei kuulu EÜ artikli 28 kohaldamisalasse, millest

20 – Vt 13. oktoobri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-93/92: CMC Motorradcenter (EKL 1993, lk I-5009, punkt 12); 3. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-67/97: Ditlev Bluhme (EKL 1998, lk I-8033, punkt 22) ja 26. mai 2005. aasta otsus kohtuasjas C-20/03: Burmanjer jt (EKL 2005, lk I-4133, punkt 31), kus kasutatakse kriteeriumi „liiga vähetähtis ja juhuslik". Teenuste osutamise vabaduse kohta vt 17. veebruari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-134/03: Viacom Outdoor (EKL 2005, lk I-1167, punkt 38).

21 – Eespool 18. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Keck ja Mithouard, punkt 14.

22 – Eespool 18. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Keck ja Mithouard, punkt 16.

23 – Vt 6. juuli 1995. aasta otsus kohtuasjas C-470/93: Mars (EKL 1995, lk I-1923, punkt 13) ja 26. juuni 1997. aasta otsus kohtuasjas C-368/95: Familiapress (EKL 1997, lk I-3689, punkt 11). Kecki kriteeriumide muutmise ettepaneku kohta, eeskätt tootega seotud ja turustusega seotud õigusnormide vahelise piiritlemisega kaasnevate raskuste kohta vt kohtujurist Maduro 30. märtsi 2006. aasta ettepanek liidetud kohtuasjades C-158/04 ja C-159/04: Alfa Vita Vassilopoulos (EKL 2006, lk I-8135, ettepaneku punkt 42 jj).

24 – Vt 2. juuni 1994. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-69/93 ja C-258/93: Punto Casa ja PPV (EKL 1994, lk I-2355) ja 14. detsembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-387/93: Banchero (EKL 1995, lk I-4663).

tuleneb, et see on ühenduse õiguse alusel lubatav, ilma et liikmesriik peaks seda õigustama.

51. Seda arvestades annab käesolev kohtuasi aluse küsida, kas kasutamistingimused ei tuleks analoogselt Euroopa Kohtu praktikaga kohtuasjas Keck jätta EÜ artikli 28 kohaldamisalast välja.

52. Kasutamistingimuste ja müügitingimuste iseloomulike elementide vaatlemisel saab nimelt selgeks, et need on kaupade liikumisele avalduva toime viisi ja intensiivsuse poolest võrreldavad.

53. Müügitingimused on põhimõtteliselt kohaldatavad alles pärast toote importi. Lisaks sellele avaldavad need toote müügile mõju kaudselt tarbija kaudu: näiteks seeläbi, et tarbija ei saa teatud nädalapäevadel toodet osta või on seatud piirangud toote reklaamile. Ka kasutamistingimused mõjutavad toote müüki vaid kaudselt toime kaudu, mida need avaldavad tarbija ostuharjumustele.

54. Müügitingimusi reguleerivate siseriiklike sätetega ei taheta üldjuhul reguleerida kaupade liikumist liikmesriikide vahel.[25] Ka kasutamistingimustega ei kavatse siseriiklik seadusandja üldjuhul reguleerida liikmesriikidevahelist kaubandust.

55. Seda arvestades tundub olevat asjakohane laiendada kohtuasjas Keck väljakujundatud Euroopa Kohtu praktikat kasutamistingimustele ja jätta need seega EÜ artikli 28 kohaldamisalast välja.

56. Järelikult ei laiene EÜ artiklis 28 sätestatud keeld teatud kasutamistingimusi piiravale või keelavale siseriiklikule meetmele, tingimusel et see ei ole tootega seotud, et seda kohaldatakse kõikidele asjaomastele ettevõtjatele, kes tegutsevad riigi territooriumil, ning et see mõjutab õiguslikult ja faktiliselt ühtemoodi kodumaiste ja teistest liikmesriigist pärit toodete turustamist.

25 – Nii märkis Euroopa Kohus nt eespool 18. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsuse Keck ja Mithouard punktis 12 seoses liikmesriigi keeluga müüa sisseostuhinnast madalama hinnaga. Seejuures tuleb aga selgitada, et kavatsuse kriteerium ei ole iseenesest kõlblik piiritluskriteerium.

c) Kecki kriteeriumide kohaldamine käesolevas asjas

57. Rootsi määrus ei ole tootega seotud, sest eeskätt ei sea see kasutamist sõltuvusse sellest, kas jett vastab muudele kui direktiivis 94/25 ühtlustatud tehnilistele nõuetele. Kasutuspiirang ei nõua seega jettide endi muutmist.

58. Samuti kohaldatakse Rootsi määrust kõikide asjaomaste ettevõtjate suhtes, kes tegutsevad riigi territooriumil, sest määrus ei näe ette asjaomaste toodete eristamist päritolu alusel.

59. Problemaatiline on aga see, kas Rootsi määrus mõjutab kodumaiste ja teistest liikmesriigist pärit toodete turustamist õiguslikult ja faktiliselt ühtemoodi. Esmapilgul on ka see tingimus täidetud. Kasutuspiirang võib muuta toote tarbija jaoks vähem huvipakkuvaks ja mõjutada seega toote müüki. Üldjuhul mõjutab see toime kodumaiseid ja teistest liikmesriikidest pärit tooteid ühtemoodi.

60. Kohtuistungil selgus siiski, et Rootsis jette ei toodeta. Seetõttu tuleb analüüsida, millist mõju avaldab kodumaise toodangu puudumise asjaolu sellele, kuidas kontrollida Kecki kriteeriumi, mille kohaselt peab liikmesriigi õigusnorm mõjutama kodumaiseid ja teistest liikmesriikidest pärit tooteid ühtemoodi.

61. Seoses *müügitingimusega* on Euroopa Kohus otsustanud, et siseriikliku toodangu olemasolu ei saa olla määrav.[26] Euroopa Kohus põhjendab seda sellega, et kõnealune faktiline asjaolu on puhtjuhuslik ja võib pealegi aja jooksul muutuda; kui see oleks määrav, jõutaks vastuolulisele järeldusele, et õigusnorm, mis toob kaasa identsed tagajärjed, kuulub teatud riikides EÜ artikli 28 kohaldamisalasse, kuid teatud riikides jääb sellest välja, olenevalt sellest, kas kodumaine toodang on olemas või mitte. Teisiti on asi vaid juhul, kui vaidlusalune siseriiklik õigusnorm kaitseb siseriiklikke tootjaid, kes toodavad samasuguseid tooteid, nagu peab silmas vaidlusalune õigusnorm, või nendega konkureerivaid tooteid.[27]

62. Kõnealused põhimõtted tuleb analoogia alusel üle kanda kasutustingimustele. Seega tuleb kontrollida, kas liikmesriigi meede *kaitseb* konkureerivaid tooteid valmistavaid siseriiklikke tootjaid selles tähenduses, et mõjutab teistest liikmesriikidest pärit tooteid

26 – 29. juuni 1995. aasta otsus kohtuasjas C-391/92: komisjon *vs.* Kreeka (EKL 1995, lk I-1621, punkt 17).

27 – Eespool 26. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, punkt 18.

rohkem kui nendega konkureerivaid kodumaiseid tooteid.

63. Jettidega konkureerivate toodetena tuleksid äärmisel juhul kõne alla mootorpaadid. Küsimusi, kas mootorpaadid jettidega konkureerivad ja kas Rootsi määrus mõjutab viimati nimetatuid rohkem kui võrreldavaid kodumaised tooteid, ei saa piisava faktilise teabe puudumise tõttu siinkohal hinnata ja see jääb siseriikliku kohtu ülesandeks. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks nimetatud küsimustele vastama eitavalt, jääks Rootsi määrus EÜ artikli 28 kohaldamisalast juba välja. Kui küsimustele vastatakse seevastu jaatavalt, peaks eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kas erinevat kohtlemist saab õigustada keskkonnakaitse kaalutlustel. [28] Õigustamine oleks aga EÜ artikli 30 teise lause kohaselt välistatud siis, kui Rootsi määrus osutuks kaitsemeetmeks või suvalise diskrimineerimise vahendiks. [29]

64. Võib-olla ei ole aga käesoleva asja hindamiseks üldse vaja kontrollida, kas jettidega konkureerivad kodumaised tooted on olemas ja kas Rootsi määrus mõjutab kõnealuseid võrreldavaid tooteid vähem.

65. Kohtuotsuses Keck sedastab Euroopa Kohus nimelt, et liikmesriikide müügitingimused, mis vastavad Kecki kriteeriumidele, ei saa asjaomaste toodete turulepääsu *tõkestada* ega suuremal määral takistada kui kodumaiste toodete puhul ja seetõttu ei kuulu need EÜ artikli 28 kohaldamisalasse. [30]

66. Sellest sedastusest saab tuletada vastupidise järelduse, mille kohaselt liikmesriigi meede, mis kasutustingimust piirab või selle keelab, ei kuulu EÜ artikli 28 kohaldamisalasse siis, kui see tõkestab asjaomase toote turulepääsu. [31]

67. Turulepääsu tõkestamisena ei tule selles osas käsitada mitte ainult õigusnormi, mis kasutamise lõpptulemusena täielikult

28 – Erineva kohtlemise õigustamise kohta vt eespool 6. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Deutscher Apothekerverband, punkt 75 jj.

29 – Vt 14. detsembri 1979. aasta otsus kohtuasjas 34/79: Henn ja Darby (EKL 1979, lk 3795, punkt 21).

30 – Eespool 18. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Keck ja Mithouard, punkt 17.

31 – Turulepääsu tõkestamist või olulist raskendamist käsitatakse tihti ka määrava kriteeriumina EÜ artikli 28 kohaldamisala kindlaksmääramiseks, vt nt kohtujurist Jacobsi 24. novembri 1994. aasta ettepanek kohtuasjas C-412/93: Leclerc-Siplec (EKL 1995, lk I-179, ettepaneku punkt 38 jj) ja kohtujurist Stix-Hackli 11. märtsi 2003. aasta ettepanek kohtuasjas C-322/01: Deutscher Apothekerverband (EKL 2003, lk I-14887, ettepaneku punkt 78).

välistab, näiteks teatud toote kasutamise üldist keeldu. Turulepääsu tõkestamist tuleb näha juba selles, kui teatud toote osas kehtestatud eriti piirava kasutuskorra tõttu saab toodet kasutada vaid marginaalselt.

68. Küsimusele, kas siseriiklik õigusnorm turulepääsu tõkestab, peab vastuse andma siseriiklik kohus. Käesolevas asjas räägib nii mõnigi põhjendus selle poolt, et Rootsi määrus tõkestab jettide turulepääsu. Rootsi määruse sätted kehtestavad nimelt – vähemalt ajal, mil kohalikud omavalitsused ei olnud veel kindlaks määranud veekogusid, kus jettide kasutamine on lubatud – jettide kasutamise keelu, millest ainsa erandina on jettide kasutamine lubatud avalikel laevatatavatel veeteedel.

69. Selleks et otsustada, kas Rootsi määrust saab üleminekuperioodil kuni ajani, mil kohalikud omavalitsused on kindlaks määranud muud jettide kasutamiseks lubatud veekogud, võrdsustada üldise kasutuskeeluga, on määrav asjaolu, kas loal kasutada jette avalikel laevatavatel veeteedel on suurem kui marginaalne tähendus, mis ei muuda Rootsi määruse kui üldise kasutuskeelu olemust.

70. Rootsi valitsus väitis küll, et on olemas ligikaudu 300 sellist avalikku laevatatavat veeteed, ometi ei suutnud ta välja tuua, millist veepinda avalikud laevatatavad veeteed hõlmavad. Põhikohtuasja süüdistatavate märkused kohtuistungil jätsid aga seevastu mulje, et avalikud laevatatavad veeteed võimaldavad hoolimata nende arvust kasutada jette vaid marginaalselt. Riigi paljudes osades puuduvad sellised veeteed hoopiski, pealegi ei ole need omavahel ühendatud ning on raskesti ligipääsetavad ja tihti ei sobi need jettide kasutamiseks turvalisuse kaalutlustel, sest neil sõidavad korrapäraselt näiteks suured tankerid või asuvad need rannikust kaugel. Ka komisjon lähtub sellest, et õigusnorm on samaväärne täieliku kasutuskeeluga. Avalike laevatatavate veeteede väljajätmine jettide kasutuskeelust ei muuda seega Rootsi määruse kui täieliku kasutuskeelu olemust üleminekuperioodil kuni ajani, mil kohalikud omavalitsused on kindlaks määranud teised jettide kasutamiseks lubatud veekogud. Asjaolu, et turulepääsu tõkestamine on vaid ajutine, on ebaoluline, sest turulepääs ei ole tõkestatud vaid ebaoluliselt lühikeseks perioodiks.

71. Seega lähtub kontrollimine järgnevalt sellest, et Rootsi määrus tõkestab turulepääsu ja seetõttu ei saa seda EÜ artikli 28 kohaldamisalast välja jätta. Määrus on ühenduse õigusega kooskõlas ainult siis, kui see on õigustatud tulenevalt EÜ artiklist 30 või ülekaaluka avaliku huvi tõttu.

72. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks jõudma järeldusele, et Rootsi määrust ei saa lugeda turulepääsu tõkestavaks, peaks kohus teostama eespool kirjeldatud, kuid tagaplaanile seatud kontrolli, st uurima, kas on olemas jettidega konkureerivaid siseriiklikke tooteid, mida mõjutatakse õiguslikult või faktiliselt väiksemal määral. [32]

2. Õigustamine

73. Kohtuasjas Cassis de Dijon väljakujundatud praktika kohaselt võivad liikmesriikide samaväärse toimega meetmed, mida kohaldatakse vahet tegemata, olla õigustatud ülekaaluka avaliku huvi tõttu. [33] Kuna Rootsi siseriiklik õigusnorm ei näe ette vahetegemist toodete päritolu alusel, on see vahet tegemata kohaldatav kodumaistele ja teistest liikmesriikidest pärit toodetele. [34] Rootsi valitsus õigustab jettide kasutamist reguleerivat määrust keskkonnakaitsealaste põhjendustega. Seda tunnustatakse kohtupraktikas ülekaaluka avaliku huvina. [35] Euroopa Kohus on samuti korduvalt esile toonud, et keskkonnakaitse on üks ühenduse põhieesmärke. [36]

74. Lisaks sellele peab liikmesriigi õigusnorm olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, st olema taotletava eesmärgi saavutamiseks kohane ja vajalik ega tohi minna kaugemale kui eesmärgi saavutamiseks vajalik. [37] See tähendab eeskätt seda, et liikmesriik peab võrdselt sobivate vahendite hulgast valima selle vahendi, mis kaupade vaba liikumist kõige vähem takistab. [38]

75. Heitgaasi ja müra tõttu, samuti haude- ja kudemispaikade ohustamise tõttu võivad jetid kahjustada keskkonda. Arvestades jettide erilaadset keskkonda kahjustavat toimet, millele viitasid kõik menetluses osalenud valitsused, on jettide kasutamist piirav siseriiklik õigusnorm keskkonna kaitsmiseks kahtlemata kohane.

32 – Vt käesoleva ettepaneku punkt 63.

33 – 20. veebruari 1979. aasta otsus kohtuasjas 120/78: Rewe-Zentral, nn Cassis de Dijoni kohtuotsus (EKL 1979, lk 649, punkt 8) ja 17. juuni 1981. aasta otsus kohtuasjas 113/80: komisjon *vs.* Iirimaa (EKL 1981, lk 1625, punkt 10 jj).

34 – Seega võib jääda lahtiseks, kas Euroopa Kohtu praktikas loobuti vahet tegemata kohaldatavusest eeskätt keskkonnakaitsega seotud ülekaaluka avaliku huvi tõttu, selles suunas Euroopa Kohtu 13. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-379/98: PreussenElektra (EKL 2001, lk I-2099, punkt 75).

35 – Vt 20. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas 302/86: komisjon *vs.* Taani (EKL 1988, lk 4607, punkt 8) ja 9. juuli 1992. aasta otsus kohtuasjas C-2/90: komisjon vs. Belgia (EKL 1992, lk I-4431, punkt 22).

36 – Vt 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-213/96: Outokumpu (EKL 1998, lk I-1777, punkt 32) ja 15. novembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-320/03: komisjon *vs.* Austria (EKL 2005, lk I-9871, punkt 72).

37 – Vt 14. detsembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-463/01: komisjon *vs.* Saksamaa (EKL 2004, lk I-11705, punkt 78) ja 14. detsembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-309/02: Radlberger Getränkegesellschaft ja S. Spitz (EKL 2004, lk I-11763, punkt 79).

38 – Vt 10. novembri 1982. aasta otsus kohtuasjas 261/81: Rau (EKL 1982, lk 3961, punkt 12) ja 5. veebruari 2004. aasta otsus kohtuasjas C-270/02: komisjon *vs.* Itaalia (EKL 2004, lk I-1559, punkt 25).

76. Ent tuleb analüüsida, kas selline liikmesriigi õigusnorm nagu Rootsi määrus on *vajalik*, st kas ei ole olemas samavõrra sobivat, kuid leebemat vahendit keskkonna kaitseks.

77. Seoses vajalikkusega tekib esmalt küsimus, kas õigusnorm, mis eristab jeti kasutamise konkreetseid viise, on vähem sekkuv, kuid samavõrra sobiv vahend. Põhikohtuasja süüdistatavad selgitasid, et toime, mida jetid keskkonnale avaldavad, sõltub jettide kasutamise viisist. Keskkonda kahjustab nimelt vaid jettide kasutamine spordiriista või mänguasjana, mida iseloomustab tüüpiline ringiratast sõitmine ja äkiline kiirendus; seevastu jettide kasutamine transpordivahendina, pidades silmas jettide tekitatavat müra ja heitgaasi, ei avalda keskkonnale suuremat mõju kui väiksemate mootorpaatide kasutamine või on mõju väiksema kütusekulu tõttu koguni väiksem.

78. Isegi kui eeldada kõnealuste väidete õigsust [39], ei saaks Rootsi siseriiklikku õigusnormi sel põhjusel ebaproportsionaalseks lugeda. Sellise õigusnormi järgimist, mis eristab sõiduviisi alusel, oleks nimelt – millele Rootsi valitsus õigusega viitas – raskem kontrollida ja sellist õigusnormi oleks keerukam rakendada kui õigusnormi, mis kasutamise teatud veekogudel täielikult keelab, ja seega ei ole see samavõrra sobiv.

79. Proportsionaalsuse põhimõte võib aga nõuda, et jettide kasutamist reguleeriv siseriiklik õigusnorm peab eristama jette mudelite alusel. Põhikohtuasja süüdistatavad märkisid, et eri liiki jettide vahel tuleb teha vahet. Spordiriista ja mänguasjana kasutatakse üksnes Jet-Ski mudeleid, mida iseloomustab keskkonnakahjulik sõiduviis. Personal Water Craft'i mudeleid kasutatakse seevastu vaid transpordivahendina ja need on keskkonnale koguni vähem kahjulikud kui muudel juhtudel vaatluse alla tulevad mootorpaadid. Kuna Euroopa Kohtul puudub vajalik teave eri liiki jettide omaduste ja toime kohta, ei saa sellest aspektist lähtudes proportsionaalsuse küsimusele ammendavalt vastata. Teiste menetlusosaliste väidetest Euroopa Kohtu menetluses ei ilmnenud pealegi sellist vahetegemist keskkonnale avalduva mõju alusel, pigem lähtusid menetlusosalised kõikide jettide identsetest omadustest. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohtus peaks siiski kinnitust leidma asjaolu, et eri liiki jetid avaldavad keskkonnale ka erineval määral mõju, peaks kohus proportsionaalsuse kontrollimisel arvesse võtma, millisel määral võib jettide kasutamist reguleeriv proportsionaalne meede sellist vahetegemist keskkonnakaitse kaalutlustel kasutada.

39 – Nende faktiliste küsimuste hindamine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevuses.

80. Proportsionaalsuse põhimõte ei ole sellistel asjaoludel, millega on tegemist käesolevas asjas, vastuolus keelust üleastuja kohustusega maksta keelu edaspidisel eiramisel trahvi, mis võib olla vajalik, et anda keelule suuremat kaalu, eeskätt kuna karistuse puhul on tegemist vaid rahatrahviga.

81. Rootsi määrus valib üldise keelu – mis ei laiene vaid avalikele laevatatavatele veeteedele – koos loa andmise reservatsiooniga, aga mitte loa andmise koos keelu kehtestamise reservatsiooniga, mis on vähem sekkuv. Üldine luba koos keelu kehtestamise reservatsiooniga on üldjuhul küll vähem sekkuv meede. Siiski ei nõua proportsionaalsuse põhimõte piiranguteta seda toimimisviisi. Luba koos keelu kehtestamise reservatsiooniga peaks keskkonna kaitsmiseks olema samavõrra kohane. Selle küsimuse hindamisel tuleb eeskätt arvestada ka asjaomase liikmesriigi regionaalseid eripärasid. Selle kohta märkis Rootsi valitsus, et suure hulga järvede ja pika rannajoone tõttu iseloomustab Rootsit tundlik ja kaitsmist väärt taimestik ja loomastik. Seda arvestades on veenev Rootsi argument, et geograafiliste eripärade tõttu ei ole toimimisviis, mis näeb ette loa andmise koos keelu kehtestamise reservatsiooniga, praktiliselt teostatav, ja seega ei ole see samavõrra sobiv nagu vastupidine mudel, keeld koos loa andmise reservatsiooniga.

82. Problemaatiline on aga Rootsi määruse taolise õigusnormi proportsionaalsus, pidades silmas seda, et kuni kohaliku omavalitsuse otsuse vastuvõtmiseni on jettide kasutamine väljaspool avalikke laevatatavaid veeteid üldiselt keelatud.

83. Lõpptulemusena toob see kaasa selle, et kuni kohaliku omavalitsuse otsuse vastuvõtmiseni on jettidega sõitmine keelatud ka sellistel veekogudel, kus keskkonnakaitse seda üldse ei nõua. Rootsi määrus lähtub ju sellest, et lisaks avalikele laevatatavatele veeteedele leidub veekogusid, kus jettide kasutamine võiks keskkonnakaitse kaalutlustel olla lubatud.

84. Kui aga nõutaks, et jettide kasutamine peaks olema lubatud seni, kuni kohalikud omavalitsused määravad kindlaks teised veekogud, tooks see kaasa selle, et teatavate veekogude taimestik ja loomastik, mis on jettide suhtes tundlik, pöördumatult hävitataks. Selline õigusnorm ei oleks keskkonnakaitse seisukohast seega samavõrra kohane nagu valitud toimimisviis.

85. Proportsionaalsuse põhimõttele vastamiseks – millele komisjon õigustatult viitas – peab selline õigusnorm nagu käesolevas asjas vaidlustatud määrus sisaldama tähtaega, mille jooksul peavad kohalikud omavalitsused olema täitnud oma kohustuse määrata kind-

laks teised veekogud. Tähtaja pikkus peab küll – nagu Norra õigustatult rõhutas – arvestama seda, et kohalikud omavalitsused vajavad teatud aega, et hankida vajalik teave, mis võimaldab otsustada, milliste veekogude puhul ei ole jettide kasutamine kahjulik. Teiselt poolt nõuab ettevõtjate, näiteks jettide importijate õiguskindlus seda, et kohaliku omavalitsuse otsuse vastuvõtmise kuupäev oleks kindlaks määratud, mis võimaldaks ettevõtjatel muu hulgas kavandada oma äritegevust. Nagu Rootsi valitsus kohtuistungil möönis, oli kohtuistungi toimumise ajal asjaomased sätted vastu võtnud vaid viisteist lääni kahekümne ühest. Siseriiklik õigusnorm, mis ei sätesta, millise kuupäevani jääb jettide kasutamise väga kaugele ulatuv keeld kehtima, on seega proportsionaalsuse põhimõttega vastuolus.

86. Kui ilmneb, et teatud liiki jettide kasutamine oli enne Rootsi määruse vastuvõtmist ilma suuremate kitsendusteta lubatud – põhikohtuasja süüdistatavate väidete kohaselt oli sellega tegemist Personal Water Craft'i mudelite puhul –, võib proportsionaalsuse põhimõte lisaks sellele nõuda, et nende osas oleks tulnud kehtestada üleminekuperiood. [40]

40 – Vt 15. novembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-320/03: komisjon *vs.* Austria (EKL 2005, lk I-9871, punkt 90) ja eespool 37. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsused komisjon *vs.* Saksamaa, punktid 79 ja 80, ja Radlberger Getränkegesellschaft ja S. Spitz, punktid 80 ja 81.

3. Vahekokkuvõte

87. Kokkuvõtlikult tuleb seetõttu märkida:

Siseriiklikud õigusnormid, mis määravad kindlaks toodete kasutamise tingimused, ei ole samaväärse toimega meetmed EÜ artikli 28 tähenduses, eeldusel et neid kohaldatakse kõikide asjaomaste ettevõtjate suhtes, kes tegutsevad riigi territooriumil, ja kui need mõjutavad kodumaiste ja teistest liikmesriikidest pärit toodete turustamist õiguslikult ja faktiliselt ühtemoodi ning ei ole seotud tootega. Ent kasutuskeelud või siseriiklikud õigusnormid, mis võimaldavad toodet kasutada vaid marginaalselt, (nii-öelda) tõkestades toote turulepääsu, on samaväärse toimega meetmed, mis on EÜ artikli 28 kohaselt keelatud, välja arvatud juhul, kui need on õigustatud tulenevalt EÜ artiklist 30 või ülekaaluka avaliku huvi tõttu.

Siseriiklik õigusnorm, mis kehtestab keelu kasutada jette ka sellistes veekogudes, mille suhtes ei ole kohalikud omavalitsused veel otsustanud, kas kasutuskeeld on keskkonnakaitse kaalutlustel vajalik, on ebaproportsionaalne ja seetõttu õigustamata, kui see ei sisalda mõistlikku tähtaega kohalike omavalitsuste asjaomaste otsuste tegemiseks.

C. *Direktiivi 98/34 tõlgendamine*

88. Lõpuks tuleb veel analüüsida, millised nõuded tulenevad Rootsi määruse vastuvõtmiseks direktiivist 98/34.

89. Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole küll sõnaselgelt palunud Euroopa Kohtul tõlgendada direktiivi 98/34, kuid poolte väidete tõttu tundub olevat kohane anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule ka teave, mis on vajalik, et kontrollida, kas direktiivis 98/34 sätestatud teatamiskohustust on rikutud.

90. Seoses eelotsusetaotluse esemega on Euroopa Kohus küll sedastanud, et üksnes siseriiklikud kohtud võivad määrata, millised küsimused tuleb esitada Euroopa Kohtule, ja pooled ei tohi küsimusi sisuliselt muuta. [41] Teiselt poolt toob Euroopa Kohus väljakujunenud praktikas esile, et EÜ artikli 234 alusel algatatud siseriiklike kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses peab Euroopa Kohus andma siseriiklikule kohtule põhikohtuasja vaidluse lahendamiseks tarviliku vastuse. [42]

91. Käesoleva eelotsusetaotluse raames peab tarvilik vastus sisaldama ka analüüsi selle kohta, millised on direktiivi 98/34 tagajärjed Rootsi määruse jaoks. Euroopa Kohtu praktika kohaselt toob direktiivis 98/34 sätestatud teatamiskohustus nimelt kaasa edastamata jäänud normi kohaldamatuse, mistõttu ei saa selle täitmist üksikisikutelt nõuda. [43]

92. Kui Rootsi määruse vastuvõtmisel rikuti direktiivis 98/34 sätestatud teatamiskohustust, ei saa eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasja süüdistatavate karistatavuse põhistamiseks tugineda Rootsi määrusele. Eelotsusetaotluse esitanud kohtule antav tarvilik vastus peab seega käsitlema Rootsi määruse vastavust ühenduse õigusele ka sellest aspektist.

93. Lisaks sellele ei toonud direktiiviga 98/34 seotud aspekti esile mitte ainult pooled, pigem võttis selle oma eelotsusetaotluses kõne alla eelotsusetaotluse esitanud kohus. Kohus märkis seal nimelt, et põhikohtuasja süüdistatavad heitsid ette, et Rootsi valitsus jättis Rootsi määruse komisjonile nõuetekohaselt edastamata, mistõttu on määrus kehtetu ja seda ei tohi kohaldada.

41 – Vt 6. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-402/98: ATB (EKL 2000, lk I-5501, punkt 29) ja 17. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-412/96: Kainuun (EKL 1998, lk I-5141, punkt 23).

42 – Vt 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-62/00: Marks & Spencer (EKL 2002, lk I-6325, punkt 32); 28. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-88/99: Roquette Frères (EKL 2000, lk I-10465, punkt 18) ja 17. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-334/95: Krüger (EKL 1997, lk I-4517, punkt 22).

43 – Vt 8. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-303/04: Lidl Italia (EKL 2005, lk I-7865, punkt 23) ja 30. aprilli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-194/94: CIA Security International (EKL 1996, lk I-2201, punkt 54) direktiivile eelnenud direktiivi 83/189/EMÜ kohta.

94. Direktiivi 98/34 artikli 8 lõike 1 kohaselt edastavad liikmesriigid viivitamata komisjonile kõik tehniliste eeskirjade eelnõud. Tehnilised eeskirjad direktiivi 98/34 tähenduses on sama direktiivi artikli 1 kohaselt muu hulgas tehnilised spetsifikatsioonid, muud nõuded või õigus- ja haldusnormid, mis keelavad muu hulgas toote valmistamise.

95. Selline õigusnorm nagu Rootsi määrus ei kuulu tehniliste spetsifikatsioonide eespool toodud esimesse kategooriasse. Selleks peaks see direktiivi 98/34 artikli 1 punkti 3 kohaselt nägema ette toote omadused. [44] Rootsi määrus aga ei tee ettekirjutusi jettide omaduste osas.

96. Rootsi määrus võib aga olla kas muu nõue või tehniline eeskiri direktiivi 98/34 tähenduses.

97. See võib ühelt poolt olla muu nõue direktiivi 98/34 artikli 1 punkti 4 tähenduses, sest selles määratletakse muu nõue nõudena, mis esitatakse tootele eelkõige keskkonna kaitsmise eesmärgil ning mis mõjutab toote elutsüklit pärast turuleviimist, nagu kasutustingimused, kui need võivad oluliselt mõjutada toote koostist, olemust või turustamist.

98. Rootsi määruses sisalduva jettide kasutamise keelu võib aga klassifitseerida ka tehniliseks eeskirjaks direktiivi 98/34 artikli 1 punkti 11 tähenduses. Selle kohaselt on tehnilised eeskirjad nimelt muu hulgas ka liikmesriikide õigusnormid, mis keelavad toote kasutamise.

99. Euroopa Kohus märkis, et siseriikliku meetme kuulumine ühte või teise nimetatud kahest tehniliste eeskirjade kategooriast sõltub selle meetmega sätestatud keelu mõjust. [45] Artikli 1 punktis 11 viidatud kasutamise keeld peab olema meede, mille mõju ulatub selgesti kaugemale asjaomase toote võimalike kasutusviiside piirangust, ning seega ei piirdu meede toote kasutamise lihtsa piiramisega; see tehniliste eeskirjade kategooria peab täpsemalt silmas siseriiklikke meetmeid, mis ei jäta ruumi ühelegi muule kasutusviisile kui puhtalt marginaalsele kasutamisele, mida võiks mõistlikult asjaomase tootega seoses oodata. [46]

44 – Vt direktiivile eelnenud direktiivi 83/189/EMÜ põhiosas identse sõnastusega sätete kohta Euroopa Kohtu 21. aprilli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-267/03: Lindberg (EKL 2005, lk I-3247, punkt 57) ja 6. juuni 2002. aasta otsus kohtuasjas C-159/00: Sapod Audic (EKL 2002, lk I-5031, punkt 30).

45 – Vt eespool 44. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Lindberg, punkt 74.

46 – Vt eespool 44. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Lindberg, punkt 75 jj.

100. Kui Rootsi määrus peaks – vähemalt perioodil, mil läänivalitsused ei olnud veel kindlaks määranud muid jettide kasutamiseks lubatud veekogusid – olema *de facto* samaväärne jettide kasutamise üldise keeluga ja lubama vaid jettide marginaalset kasutamist, kuuluks Rootsi määrus direktiivi 98/34 artikli 1 punkti 11 kohaldamisalasse. Küsimusele, kas Rootsi määruse puhul on tegemist kasutuskeeluga selles tähenduses, peab andma ammendava vastuse siseriiklik kohus. [47]

101. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks kohtuliku kontrolli käigus tuvastama, et siseriiklik kasutuspiirang ei ole kasutuskeeld artikli 1 punkti 11 tähenduses, kujutab Rootsi määrus endast nõuet artikli 1 punkti 3 tähenduses. Selleks peaks kasutuspiirang lisaks oluliselt mõjutama toote koostist, olemust või turustamist. Vaidluse esemeks olev määrus ei mõjuta küll ei toote koostist ega olemust. Siiski tundub olevat tõenäoline, et kõnealune siseriiklik kasutuspiirang mõjutab oluliselt jettide turustamist. Selle küsimuse lõplik tuvastamine on aga samuti siseriikliku kohtu pädevuses.

102. Direktiivi 98/34 materiaalsesse kohaldamisalasse kuuluvate siseriiklike õigusnormide tekstid tuleb sama direktiivi artikli 8 lõike 1 kohaselt edastada komisjonile. Direktiivi 98/34 artikli 10 lõige 1 näeb kõnealusest üldisest teatamiskohustusest siiski ette erandeid.

103. Direktiivi 98/34 artikli 10 lõike 1 esimese taande kohaselt ei kehti teatamiskohustus liikmesriikide nende õigusnormide suhtes, mille abil liikmesriigid järgivad ühenduse siduvaid õigusakte, mille tulemusena võetakse vastu tehnilised spetsifikatsioonid. Euroopa Kohus on juba otsustanud, et direktiivi 94/25 artikli 2 lõige 2, mille kohaselt on liikmesriikidel õigus vastu võtta navigeerimist puudutavaid sätteid, ei ole selles tähenduses ühenduse siduv õigusakt. [48]

104. Direktiivi 98/34 artikli 10 lõike 1 kolmanda taande kohaselt ei kehti teatamiskohustus liikmesriikide nende õigusnormide suhtes, mille abil liikmesriigid kasutavad ühenduse siduvates õigusaktides sätestatud kaitseklausleid. Asjaomane säte sisaldub direktiivi 94/25 artiklis 7, mis kannab pealkirja „Kaitseklausel". Selle kohaselt võivad liikmesriigid olukordades, mil esineb konkreetne oht inimestele või keskkonnale, kohaldada teatud ajutisi meetmeid. Kuna Rootsi määruse sätted

47 – Vt eespool 44. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Lindberg, punkt 77.

48 – 8. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-500/03: komisjon *vs.* Portugal (kohtulahendite kogumikus ei avaldata, ligipääsetav aadressil www.curia.europa.eu, punkt 34).

ei ole aga ajutised meetmed, ei ole nende puhul juba seetõttu tegemist direktiivi 94/25 artikli 7 kohaldamisega ning teatamiskohustus ei saa ka sellel põhjusel ära langeda. [49]

105. Artikli 10 lõike 1 kuuenda taande kohaselt vabanevad liikmesriigid teatamiskohustusest ka selliste õigusnormide suhtes, mille abil piirduvad liikmesriigid komisjoni nõudel tehniliste eeskirjade muutmisega, et kõrvaldada kaubandustõke. See erand saab aga olla asjakohane vaid siis, kui komisjon on esitanud konkreetse muudatusettepaneku ja liikmesriik võtab selle täpselt üle. Ainult sellisel juhul langeb nimelt ära teatamiskohustusega taotletud komisjoni eelkontrolli eesmärk, kuna komisjon juba teab, millise õigusnormi liikmesriik vastu võtab, ega pea seda enam kontrollima. Euroopa Kohtu menetlusest ei ilmnenud aga midagi, mis viitab sellele, et käesolevas asjas oli tegemist sellise olukorraga.

106. Rootsi määruse oleks direktiivi 98/34 artikli 8 lõike 1 kohaselt pidanud seega edastama komisjonile.

107. Nagu komisjon Euroopa Kohtu istungil märkis, esitati Rootsi määruse esimene eelnõu komisjonile 1. aprillil 2003. [50] Seepeale saatis komisjon 27. juunil 2003 Rootsi valitsusele üksikasjaliku arvamuse direktiivi 98/34 artikli 9 lõike 2 esimese lõigu tähenduses. Sellise üksikasjaliku arvamuse saabumine toob artikli 9 lõike 1 kohaselt kaasa kolmekuulise ooteaja, st liikmesriik peab kavandatud ja edastatud õigusnormi vastuvõtmise kolme kuu võrra edasi lükkama. Rootsi valitsus pidas kinni ka sellest ooteajast, sest vastavalt teabele, mille komisjon kohtuistungil esitas, võttis Rootsi valitsus määruse selle lõplikus redaktsioonis vastu alles 10. juunil 2004. [51] Esmapilgul tundub seega, et Rootsi valitsus on artiklis 8 sätestatud teatamiskohustuse täitnud ja artiklis 9 sätestatud ooteajast kinni pidanud.

108. Põhikohtuasja süüdistatavate andmetel erineb vastuvõetud määruse lõplik redaktsioon siiski komisjonile esitatud eelnõust. Vastavalt andmetele, mille komisjon kohtuistungil esitas, ei edastatud lõplikku redaktsiooni enne vastuvõtmist komisjonile. Kõnealuses seoses tekib järelikult küsimus, kas direktiivi 98/34 kohaselt oleks määruse tekst redaktsioonis, milles see vastu võeti, tulnud enne vastuvõtmist uuesti komisjonile esitada.

49 – Vt eespool 48. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punkt 37.

50 – See nähtub ka komisjoni TRIS-andmebaasist (vt http://ec.europa.eu/enterprise/tris/pisa/app/search/index.cfm?fuseaction=pisa_notif_overview&iYear=2003&inum=119&lang=EN&sNLang=EN).

51 – Jette käsitlev määrus jõustus seejärel 15. juulil 2004.

109. Muudetud eelnõu uue esitamise kohustus võib tuleneda kahest aspektist.

110. Esiteks on liikmesriik kohustatud edastama eelnõu uuesti, kui ta teeb sellesse muudatusi, mis muudavad oluliselt eelnõu reguleerimisala, lühendavad algselt planeeritud rakendamise ajakava, lisavad spetsifikatsioone või nõudeid või teevad viimati nimetatuid rangemaks. Uue teatamiskohustuse rikkumine peab samamoodi nagu esialgse teatamiskohustuse rikkumine lõpptulemusena kaasa tooma edastamata jäänud õigusnormi kohaldamatuse. Direktiivi 98/34 mõte ja eesmärk on kaitsta kaupade vaba liikumist liikmesriikide meetmete ennetava kontrolli kaudu. [52] Seda kontrolli saab komisjon tõhusalt teostada vaid siis, kui talle edastatakse ka esitatud eelnõu olulised muudatused.

111. Euroopa Kohtu käsutuses olev teave annab aga alust oletada, et vastuvõetud määrus ei sisalda olulisi muudatusi võrreldes esitatud eelnõuga. Esitatud algse eelnõu sisu oli üldine keeld kasutada jette väljaspool avalikke laevatatavaid veeteid. Tundub, et viimati vastu võetud muudatusega lisati määrusesse vaid kohalike omavalitsuste kohustus määrata kindlaks teised jettide kasutamiseks lubatud veekogud. See muudatus ei ole oluline muudatus direktiivi 98/34 tähenduses. Selle muudatusega ei oleks muudetud nõuet rangemaks, vaid leebemaks, võttes arvesse ka seda, et see võib mõjutada kaupade liikumist, mille kaitse ennetava kontrolli kaudu on direktiivi 98/34 ülesanne. Küsimusele, kas käesolevas asjas tehti esitatud määruse eelnõus olulisi muudatusi ja kas need jäid uuesti edastamata, peab aga andma ammendava vastuse eelotsusetaotluse esitanud kohus, kelle pädevuses on siseriikliku õiguse tõlgendamine ja kes saab kindlaks määrata hindamiseks nõutava aja ja igakordselt edastatavad õigusnormid.

112. Teine aspekt, mida tuleb analüüsida, tuleneb direktiivi 98/34 artikli 9 lõike 2 kolmandast lõigust. Selle kohaselt peab liikmesriik andma komisjonile aru meetmetest, mille võtmist ta nende üksikasjalike arvamuste tõttu kavandab; komisjon avaldab selle kohta oma arvamust. Vastavalt teabele, mille komisjon esitas kohtuistungil, vastas Rootsi valitsus üksikasjalikule arvamusele alles pärast vaidluse esemeks oleva siseriikliku määruse vastuvõtmist. Komisjon aga viitas kohtuistungil õigustatult sellele, et sellest ei tulene õiguslikke tagajärgi. Artikli 9 lõike 2 kolmandas lõigus ette nähtud komisjoni ja

52 – Vt eespool 43. joonealuses määruses viidatud kohtuotsused Lidl Italia, punkt 22, CIA Security International, punkt 40, ja 16. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas C-226/97: Lemmens (EKL 1998, lk I-3711, punkt 32).

liikmesriigi vahelise dialoogi puudumine ei saa kaasa tuua liikmesriigi õigusnormi kohaldamatust. Nimelt lubab direktiiv 98/34 liikmesriigil siseriikliku meetme vastu võtta tingimusel, et see on komisjonile edastatud ja ooteajast on kinni peetud, seda ka siis, kui komisjon on esitanud selle suhtes vastuväiteid. Lisaks sellele on liikmesriik kohustatud teavitama komisjoni eelnõu olulisest muudatusest. Need liikmesriigile esitatud tegutsemisnõuded on piisavad komisjonipoolse tõhusa ennetava kontrolli teostamiseks, mida direktiiv 98/34 taotleb. Komisjoni tõhusa kontrolli teostamiseks ei ole vaja liikmesriigi suhtes, kes jätab täitmata oma kohustuse vastata komisjoni üksikasjalikule arvamusele, rakendada sanktsiooni siseriikliku meetme kohaldamatuse näol.

113. Kokkuvõtvalt tuleb seetõttu sedastada:

Direktiivi 98/34 kohaselt on liikmesriik ainult artikli 8 lõike 1 kolmandas lõigus nimetatud tingimustel kohustatud juba edastatud õigusnormi veel kord edastama.

VI. Ettepanek

114. Eespool toodud kaalutlustele tuginedes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtule järgmiselt:

1. Direktiiviga 94/25/EÜ, mida on muudetud direktiiviga 2003/44/EÜ, ei ole vastuolus keskkonnakaitse kaalutlustel jettide kasutamist keelavad siseriiklikud õigusnormid, eeldusel et need ei riku EÜ asutamislepingu sätteid, eeskätt EÜ artiklit 28.

2. Siseriiklikud õigusnormid, mis määravad kindlaks toodete kasutamise tingimused, ei ole samaväärse toimega meetmed EÜ artikli 28 tähenduses, eeldusel et neid kohaldatakse kõikide asjaomaste ettevõtjate suhtes, kes tegutsevad riigi territooriumil, ja kui need mõjutavad kodumaiste ja teistest liikmesriikidest pärit toodete turustamist õiguslikult ja faktiliselt ühtemoodi ning ei ole seotud tootega. Ent kasutuskeelud või siseriiklikud õigusnormid, mis võimaldavad toodet kasutada vaid marginaalselt, (nii-öelda) tõkestades toote turulepääsu, on samaväärse toimega meetmed, mis on EÜ artikli 28 kohaselt keelatud, välja arvatud juhul, kui need on õigustatud tulenevalt EÜ artiklist 30 või ülekaaluka avaliku huvi tõttu.

3. Siseriiklik õigusnorm, mis kehtestab jettide kasutamise keelu ka sellistes veekogudes, mille suhtes ei ole kohalikud omavalitsused veel otsustanud, kas kasutuskeeld on keskkonnakaitse kaalutlustel vajalik, on ebaproportsionaalne ja seetõttu õigustamata, kui see ei sisalda mõistlikku tähtaega kohalike omavalitsuste asjaomaste otsuste tegemiseks.

4. Direktiivi 98/34/EÜ kohaselt on liikmesriik ainult artikli 8 lõike 1 kolmandas lõigus nimetatud tingimustel kohustatud juba edastatud õigusnormi veel kord edastama.